

Stekken van kamerplanten

De oudste manier van vermeerderen (meermaken) is in de tuinbouw de generatieve vorm of te wel door zaad. Het is de goedkoopste manier en men verkrijgt het meest. Het nadeel kan echter zijn dat de nakomelingen niet altijd gelijk zijn. Men begint met een zeer klein en kwetsbaar plantje. Bij het gebruik van F1-hybride zaad zijn alle nakomelingen wel gelijk, dit zaad is echter vrij kostbaar. De meeste kamerplanten worden vegetatief of te wel door het nemen van een deel van de moederplant (moerplant) vermeerderd. Bij deze wijze van vermeerderen zijn alle nakomelingen geheel aan het uitgangsmateriaal, dus de moerplant gelijk. Bij onze kamerplanten is de meest bekende uitzondering wel de Sansevieria. Bij de vegetatieve vermeerdering heeft het uitgangsmateriaal meer weerstand, waardoor snelle groei en e.v.t. bloei zal optreden.

Vegetatieve (ongeslachtelijke) vermeerdering kan plaats vinden door o.a. bollen, knollen, worteldelen, scheuren, enz. De meest toegepaste vorm bij onze kamerplanten is stekken. Een stek kan bestaan uit alle delen van de plant, n.l. kopstek-scheutstek; oogstek-tussenstek; bladstek-stengelstek; marcoteren; afleggen; wortelstek; scheuren en verder nog door bollen, knollen, uitlopers en enten. Al deze vormen kunnen worden toegepast mits er ogen aanwezig zijn, waaruit een jong plantje zich kan ontwikkelen.

- **Kopstek-scheutstek**

Hiervoor worden plantendelen genomen met een scheutje, de lengte van zo'n groeipunt is afhankelijk van het plantensoort. Het bij deze vorm verkregen aantal is vrij klein, men heeft echter na de beworteling een snellere groei en een grotere plant b.v. Ficus en croton.

- **Oogstek-tussenstek**

Voor oogstek—tussenstek wordt een stengeldeel met één of meerdere ogen en blad of bladparen gebruikt. Met deze vermeerderingswijze worden vrij snel grote partijen verkregen van dezelfde plant b.v. klimop, Hibiscus.

- **Bladstek**

Bij bladstek worden verschillende vormen toegepast n.l. een blad met steel (kaapsviooltje), of een deel van het blad (bladbegonia). Bij Streptocarpus stekt men het gehele blad waaruit de hoofdnerf is weggesneden. Met deze vormen van vermeerderen kunnen van een blad zeer vele jonge plantjes verkregen worden. Dergelijke stekjes zijn in het algemeen zeer kwetsbaar en vragen extra aandacht.

- **Stengelstek**

In de bloemisterij worden de laatste jaren niet alleen zaden maar ook steeds meer stengelstukken, droge stammen geïmporteerd. Deze stengelstukken worden in schijfjes gesneden (Dieffenbachia) of soms als stammen van 1 meter lang als stengelstek gebruikt (Dracaena). Na de beworteling lopen de ogen uit en ontstaan er één of meerdere scheuten.

Stekken van kamerplanten

○ **Marcoteren**

Marcoteren is eigenlijk het stekken van grote plantendelen. Deze werkwijze past men toe bij planten die een maximale hoogte hebben bereikt, of die men door welke oorzaak dan ook, wenst in te korten. Marcoteren past men dan ook meestal bij oude, soms zeldzame en waardevolle planten toe, juist omdat deze wijze minder risico's met zich meebrengt. Op de gewenste hoogte wordt de bast in de lengterichting door insnijdingen verwond, zodat de plant gedwongen wordt om wortels te vormen. De verwonding wordt in nat veenmos en plastic gewikkeld om uitdroging te voorkomen. Na de beworteling wordt het kopstek met de in het veenmos gemaakte wortels verwijderd en opgepot. Deze wijze van stekken duurt 4-6 weken. B.v. Ficus en gatenplant.

○ **Afleggen**

Bij zeer vele vaste planten en heesters wordt afleggen vrij algemeen toegepast. De plantendelen worden op de grond gelegd en vastgezet. Na de beworteling weer losgesneden en als zelfstandige plant opgepot. In de laatste jaren sterk in de belangstelling gekomen. De lantaarn- en erwtenplant worden ook door afleggen vermeerderd.

○ **Uitlopers**

Bij enkele kamerplanten kan vermeerdering plaatsvinden door uitlopers. Uitlopers zijn stengeldelen waarop sommige ogen uitlopen en zo nieuwe plantjes ontstaan, b.v. moederplantje en Chlorophytum. Deze plantjes kunnen verwijderd en opgepot worden.

○ **Enten**

Er zijn maar weinig potplanten waarbij men het enten toepast. Enten wil zeggen, twee plantendelen waarvan een met wortel op elkaar plaatsen waardoor vergroeiing kan ontstaan. Enten wordt toegepast bij cacteeën en bij Hedera. Op Fatshedera kunnen andere Hederasoorten geënt worden.

Wanneer gaat men vermeerderen?

Op de meeste kwekerijen met jonge planten wordt tegenwoordig het gehele jaar door vermeerderd. Dit zijn bedrijven die geheel zijn ingericht voor het vermeerderen van planten. Voor het vermeerderen van de meeste van onze kamerplanten is het meest ideale jaargetijde het voorjaar, evt. de zomer en bij enkele gevallen de herfst. Sommige planten kunnen echter zonder problemen het gehele jaar vermeerderd worden. Het doel waarvoor men de plant gaat gebruiken zal ook bepalend zijn voor de vermeerderingstijd. De geranium b.v. wordt in het algemeen in de nazomer-herfst vermeerderd, dit i.v.m. de bloei in het voorjaar en de zomer. Vele omstandigheden zijn in het voorjaar het ideaalst voor het vermeerderen. De moederplant zal na de rustperiode opnieuw aan het groeien gaan, er is meer licht, de temperatuur wordt hoger enz. De in het voorjaar gestekte planten zullen sneller bewortelen en zich voldoende snel ontwikkelen om bij minder gunstige omstandigheden in de zomer toch nog in leven te blijven.

Stekken van kamerplanten

Stekgrond

Er worden vele mengsels gebruikt voor het bewortelen van stekken. De meeste mengsels bestaan uit turfmoalm en zand (stekzand, rivierzand), de verhouding turfmoalm - zand kan variëren van 2 op 1; 1/2 om 1/2; 1 op 2 of bij enkele gevallen kan ook alleen zand gebruikt worden. Het gebruikte mengsel moet vrij zijn van ziektekiemen, op temperatuur en voldoende vochtig zijn. Voedsel is minder belangrijk tijdens het bewortelen, na de beworteling moet men echter wel grond gaan gebruiken welke voldoet aan de gestelde eisen omtrent voedsel. In de handel zijn de R.H.P. (Reheling-Handuls-Potgrond) potgronden die de garantie geven omtrent alle gestelde eisen.

Groeistoffen

Vele stekken zijn makkelijker te bewortelen door het gebruik van groeistoffen. Groeistoffen bevatten bepaalde hormonen die o.a. de wortelproductie kunnen stimuleren. Niet alleen de jonge plantenkwekers maar ook de amateur kan van de groeistoffen gebruik maken. Het is belangrijk dat men weet voor welk gewas, welke groeistof het beste resultaat geeft. Er wordt n.l. onderscheid gemaakt tussen kruidachtige- en houtachtige gewassen, tussen groeistof op kool- of op talkbasis en er zijn verschillende concentraties.

Temperatuur - klimaat

Vele factoren spelen een belangrijke rol bij het bewortelen van plantendelen. Het de allerbeste hulpmiddelen zal het slagingspercentage bij de kweker hoger liggen dan in onze huiskamer met beperkte mogelijkheden. Een kweekkasje met regelbare temperatuur (lucht en grond) is het meest ideaal. De belangrijkste factoren zijn: vocht, lucht en warmte. De nog niet bewortelde stekken kunnen geen vocht uit de grond opnemen, men moet extra vochtverlies voorkomen. Uitgedroogde plantendelen wortelen slecht of geheel niet. In een ongunstige omgeving zullen vele schimmels snel de overhand krijgen.

Voor het bewortelen van de meeste bladplanten worden vrij hoge temperaturen vereist n.l. 15-20 °C, vooral de juiste bodemtemperatuur is zeer belangrijk. Natuurlijk zijn er overal uitzonderingen, b.v. geranium en Fuchsia kunnen ook bij ±13 °C goed beworteld worden.

Tijdens de beworteling is een regelmatige controle op grondvochtigheid, evt. schimmelaantasting enz. noodzakelijk. Na de beworteling is een geleidelijke afharding van de stekken wenselijk, bij zonnig weer licht schermen en het slap worden van het gewas moet worden voorkomen.

ing. J. Bonnyai.

Stekken van kamerplanten

	Kopstek- scheutstek	Oogstek- tussenstek	Bladstek	Stengelstek	Marconeren	Afleggen	Wortelstek	Scheuren	Bollen	Knollen	Uitlopers	Enten
Abutilon	x											
Achimenes	x									x		
Aphelandra	x	x										
Begonia (grootbloemig)	x		x									
Begonia rex (bladbegonia)			x									
Beloperone (garnalenplant)	x											
Browallia	x											
cactussen — vetplanten	x		x									x
Campanula (Ster van Bethlehem)	x											
Ceropegia (lantaarnplantje)						x						
Chlorophytum						x						
Chrysanthemum	x											
Cissus	x	x										
Codiaeum (Croton)	x											
Celeus (siemetel)	x	x										
Cordylina	x			x			x					
Cryptanthus	x										x	
Cyperus (parapluplantje)				x				x				
Dieffenbachia	x			x								
Dracaena				x								
Euphorbia (kerstster)	x											
Fatshedera	x	x			x							x
Ficus elastica	x	x			x							
Ficus benjamina	x	x										
Fuchsia	x	x										
Hedera (klimop)	x	x										
Hibiscus	x	x										
Hydrangea (hortensia)	x											
Impatiens (vijtig liesje)	x	x										
Kalanchoë	x	x										
Maranta								x				
Monstera (gatenplant)	x	x			x							
Nerium (oleander)	x											
Pelargonium (geranium)	x											
Peperomia	x	x	x									
Philodendron	x	x			x							
Plumbago (mannentrouw)	x	x										
Saintpaulia (kaaps viooltje)			x									
Sansevieria			x					x				
Saxifraga (moederplantje)	x										x	
Senecio (erwtplantje)						x						
Sinningia (Gloxinia)										x		
Streptocarpus (spiraalvrucht)			x									
Tolmiea (kindje op moeders schoot)						x					x	
Tradescantia (vaderplant)	x	x										
Zebrina (Tradescantia)	x	x										
Zygocactus (kerstcactus)	x		x									